

РЕЦЕНЗІЯ

*старшого викладача кафедри годівлі тварин та технології кормів імені П. Д. Пшеничного
Національного університету біоресурсів і природокористування України,
кандидата сільськогосподарських наук, доцента ГОЛУБЄВОЇ Тетяни Анатоліївни
на дисертацію ПІТЕРИ Лілії Володимирівни на тему:*

**«Ефективність використання соняшникового
білкового концентрату в годівлі перепелів»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
зі спеціальності 204 «Технологія виробництва
і переробки продукції тваринництва»
галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство»**

Актуальність теми дисертації. Міжнародні обмеження, що накладаються на використання кормів тваринного походження, зокрема м'ясо-кісткового борошна та збільшення попиту на використання соєвого шроту створюють необхідність пошуку інших джерел протеїну для ефективного балансування комбикормів. Важливо відзначити, що соняшник є найкращою адаптованою високобілковою культурою, наявною в нашій країні, побічні продукти якого можна використовувати в годівлі тварин. Основними відходами олійного виробництва з насіння соняшнику є макуха та шрот. Після додаткової обробки цих компонентів шляхом видалення частини клітковини можна отримати більш протеїновомісний концентрат. Наразі відомі різні способи очищення шроту та макухи соняшникової від надлишкової клітковини. Всі ці способи сприяють підвищенню поживності кінцевого продукту. Одним з таких продуктів на ринку України є соняшниковий білковий концентрат.

В літературних джерелах відсутня інформація про використання такого виду інгредієнту в годівлі перепелів, тому проведені дослідження безперечно сприятимуть розвитку галузі тваринництва, зокрема перепелівництва.

Зв'язок дисертації з науковою тематикою. Дисертаційне дослідження є частиною проведених досліджень за науковим проєктом «Науково-практичне обґрунтування протеїнового живлення тварин» (номер державної реєстрації 0122U001640, 2022–2023 рр.), що фінансувався Міністерством освіти і науки України.

Наукова новизна і теоретичне значення дисертації. Здобувачкою в дисертації уперше було встановлено рівень введення в раціони перепелів, що вирощували на м'ясо та перепілок-несучок соняшникового білкового концентрату. Досліджено його вплив на ріст, збереженість, витрати корму, показники крові, перетравність поживних речовин, показники забою молодняку перепелів; несучість, інкубаційні та морфологічні якості яєць перепілок-несучок.

Основні результати, отримані особисто авторкою та практичне значення дисертації. Авторкою в повному обсязі виконано заплановані експериментальні заходи, було проведено статистичну обробку даних, проаналізовано та узагальнено отримані

результати досліджень, частину з яких було апробовано в умовах сільськогосподарського виробничого кооперативу «Вівсяницький» та впроваджено в навчальну програму під час викладання дисциплін: «Методика дослідної справи» та «Годівля тварин і технологія кормів» на кафедрі годівлі тварин та технології кормів імені П. Д. Пшеничного Національного університету біоресурсів і природокористування України під час підготовки фахівців ОС «Бакалавр» зі спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва».

Здобувачкою ступеня доктора філософії встановлено оптимальні рівні ведення соняшникового білкового концентрату у комбікорми для перепелів, що становить 10 % в загальній структурі комбікорму, що, в свою чергу, сприяє зменшенню використання у структурі комбікормів дороговартісних протеїнових кормів, таких як соєві шрот і макуха та кормів тваринного походження без негативного впливу на втрати маси тіла, інтенсивність росту, рівень яєчної продуктивності та конверсію корму.

У дисертації та наукових публікаціях Л. В. Пітери не виявлено порушень академічної доброчесності. Дисертація оформлена згідно з нормативними вимогами і стандартами з дотриманням системного викладення матеріалу. Використання ідей, результатів та текстів інших авторів містить посилання на відповідні джерела інформації.

Аналіз структури і змісту дисертації. Структура дисертації відповідає чинним вимогам. Дисертація викладена на 147 сторінках і складається з анотації, вступу, огляду літератури, матеріалів і методів досліджень, результатів експериментальних досліджень, узагальнення результатів досліджень, висновків і пропозицій виробництву, списку використаних джерел, додатків. Дисертація містить 43 таблиці та 10 рисунків. Список літератури містить 161 джерело, 134 з яких латиницею.

Розділ 1. Огляд літератури складається з трьох пунктів, у яких висвітлені питання щодо використання різних рослинних джерел протеїну в годівлі тварин, технологій отримання соняшникового білкового концентрату, його хімічного складу та поживної цінності, переваги використання даного продукту у годівлі тварин порівняно з іншими протеїновими кормами.

Розділ 2. Матеріали та методи досліджень. В даному розділі описано методики та методи досліджень, які використовувалися в ході дисертаційного дослідження.

Розділ 3. Результати власних досліджень містять основні результати роботи, висвітлюють ефективність застосування та відсоток введення у структуру комбікормів для перепелів соняшникового білкового концентрату.

Розділ 4. Аналіз і узагальнення результатів досліджень. В даному розділі здобувачка проводить порівняння власних досліджень з дослідженнями інших вчених, які займалися схожими питаннями.

Висновки та пропозиції виробництву достатньою мірою відповідають поставленій меті й завданню.

Дисертація написана українською мовою з використанням наукового стилю. Основні положення, висновки, пропозиції та рекомендації дисертації в цілому характеризуються послідовністю, аргументованістю і завершеністю.

Повнота викладення матеріалів дослідження в опублікованих працях. Основні наукові результати дисертації висвітлено у восьми наукових працях, з яких три статті у наукових фахових виданнях України та п'ять тез наукових доповідей.

Питання для дискусійного обговорення та побажання щодо змісту та оформлення дисертації. Водночас з позитивною оцінкою роботи вважаємо доцільним виділити окремі дискусійні питання, зауваження та побажання:

1. При проведенні майбутніх досліджень рекомендуємо здобувачці розширити спектр періодичних наукових видань при висвітленні наукових результатів, зокрема у виданнях, які індексуються у базах даних, рекомендованих МОН України.

2. У Переліку умовних позначень, символів і скорочень є такі скорочення як «СШ», «ВРХ», «СП», «А. с. р.», які відсутні в тексті дисертації, тоді як, наприклад, НУБіП, ОР, ДР – відсутні.

3. Краще в дисертації вказувати не «0 % соняшникового білкового концентрату», а «без соняшникового білкового концентрату».

4. У Розділі II зазначено, що молодняк із 21-добового віку пересаджували та вирощували у клітках для дорослої птиці чотириярусної кліткової батареї «Ніжинсільмаш», висота клітки попереду – 23 см, позаду – 19,2 см. Виходячи з технічних вимог кліткової батареї «Ніжинсільмаш» був нахил підлоги в 3,8 см. Чи комфортно себе почував молодняк перепелів у віці від 21-добового віку під нахилом підлоги у 5 %?

5. На с. 58 дисертації зазначено, що визначення морфологічних та біохімічних показників крові проводили за допомогою біохімічного аналізатора НТІ BioChem FC-120. За допомогою даного аналізатору не можливо визначити морфологічні показники крові.

6. В тексті дисертації зазначено, що анатомо-морфологічний аналіз та оцінка показників забою проведено на 10 головах перепелів з кожної групи. Якої статі були ці перепели? Чи відповідає проведення досліджень на такій кількості перепелів Європейській конвенції про захист хребетних тварин, які використовуються для експериментальних та інших наукових цілей?

7. В підрозділі 3.1.1 одним з складових комбікорму є премікс, хотілося б побачити, принаймні у додатках його склад.

8. На думку рецензента для посилення дисертації бажано проаналізувати та додати до роботи інформацію, що стосується амінокислотного складу соняшникового білкового

концентрату, що використовувався в дослідженні. Так, як даний компонент раціону позиціонується як протеїновий корм.

9. Доповнюючи попереднє зауваження, бажано було б вивчити питання амінокислотного складу яєць та м'яса перепелів. Це б дало більш ширшу уяву щодо забезпечення соняшникового білкового концентрату повноцінними білками раціон птиці.

10. Дискусійним залишається питання, яким чином рівень соняшникового білкового концентрату у складі комбікорму вплинув на збільшення маси шкарлупи яєць піддослідної птиці, при тому, що відбувається її потоншення.

11. У роботі зустрічаються деякі стилістичні, технічні і граматичні помилки, русизми, можливо пов'язані з комп'ютерним набором.

Загальний висновок. Дисертація Пітери Лілії Володимирівни на тему: «Ефективність використання соняшникового білкового концентрату в годівлі перепелів» є завершеним науковим дослідженням. Наукові положення, висновки та рекомендації характеризуються новизною, теоретичним і практичним значенням, а також достатньо обґрунтовані. Зміст дисертації повністю розкриває тему, за якою виконувалася робота, відповідає меті й поставленим завданням.

Дисертація відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (із змінами) і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року (із змінами), а Пітера Лілія Володимирівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство».

Рецензент

Старший викладач кафедри годівлі тварин та технології кормів імені П. Д. Пшеничного Національного університету біоресурсів і природокористування України, кандидат сільськогосподарських наук, доцент

Т. Голубєва

Тетяна ГОЛУБЄВА

ПІТЕРІ ЛІЛІЇ ВОЛОДИМИРІВНИ
ЗАСВІДЧУЮ
Про присудження ступеня доктора філософії
з спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство»

С.ГРИЩЕНКО